

min Formening helst være slet her og slete jo tilbøds ogsaa her, da Forslaget til Loven af 25de Juni 1870 forhandlede. Jeg vedkjendte mig i Dørigt i forrige Samling, hvad jeg ogsaa vedkjender mig nu, at, forsaavidt disse Forpagtninger ikke nogenlunde egaliseres med Fæstelovgivningen, saa maa de anses for skadelige efter den Retning, hvori den hele Bevægelse nu gaar, nemlig at faae Fæstevæsenet til at ophøre derved, at det gaar over til Selvetendom.

Hvad endelig Lovforslagets § 8 angaar, da har det ærede Medlem, som talte for mig (Madvig), i det Hele udtalt sig om den paa en lignende Maade som den, hvorpaa jeg ønsker at udtale mig. Jeg kan, ved Siden af at afvise Bøstydningerne for Brud paa Lov og Love, ikke Andet end have, at det, som § 2 i Loven af 19de Februar 1861 gav, var en Præmie, en Lovpræmie, som man maa være berettiget til at tage tilbage, naar man ikke finder, at den er nødvendig længere. Og jeg tror nu derhos, at der i § 8 er taget ethvert rimeligt og billigt Hensyn til ikke at fixere Folk, ogsaa lige overfor de langværende Forpagtninger, idet der ved den er givet, ikke som det ærede Medlem for 9de Kredss (Estrup) mente, en kort Menneftaalder, men en lang Menneftaalder, nemlig fra 1861 til 1900, til at forskaffe sig Præmien. Jeg tilstaar, at jeg ikke føler min Retshedsvidstthed besværet ved, at de Mænd, der ikke hidtil have villet bruge den her omhandlede Ret, mulig nu heller ikke kunne komme til at faae fuldt Gavn af den. Jeg maa for Dørigt sige, at jeg ikke rigtig forstaar, hvad det var for en Indvending, som det nævnte ærede Medlem holdt fast i saadanne Udtryk som dem, at man ikke fuldt ud kunde benytte sin Ret, selv om man havde været villig til at sælge. Jeg tror, at, dersom Bestemmelsen i § 2 i Loven af 19de Februar 1861 var bleven opretholdt i § 8 indenfor de der angivne Grændser, ganske i de samme Former og med de samme Ord, hvori den er opstillet i hin Lov, da vilde det ærede Medlem have haft Ret. Men det forekommer mig, at de Betænkneligheder, som han i den Retning kunde have, maa være hævdede ved § 8, saaledes som den

foreligger, og navnlig ved det 1ste Stykke af § 8. Jeg kan ikke sjonne rettere, end at det Væsentlige af den Grindring, som det ærede Medlem gjorde, derigjennem er bleven borttagen. Og, forsaavidt det navnlig er blevet fremhævet, at de indgaaede halvtredstindstyveaarige Forpagtninger kunne lægge en væsentlig Hindring i Veien for, at Godseierne kunne faae Gavn af § 2 i Loven af 19de Februar 1861, da maa jeg fremhæve, at de halvtredstindstyveaarige Forpagtninger jo netop først ere komne i Brug for at undgaa Byrderne af Loven af 19de Februar 1861, og der er altsaa i og for sig Sngenting at beklage sig over, naar de Mænd, der have foretrukket derigjennem at undgaa at rette sig efter, hvad der maatte siges at være den nævnte Lovs Bestræbelse, saa heller ikke fuldt ud kunne tage Nytte af Foranstaltningen i § 2 af hin Lov.

Jeg kommer nu endelig til et Punkt, som for mig har været væsentligt, og med Hensyn til hvilket jeg desto værre ogsaa er uenig med det ærede Mindretal, det nemlig, om man skal tage noget Hensyn til Situationen, eller om man aldeles ikke skal tage Hensyn til de Fordringer, som opstilles andesteds fra — om man altsaa overhovedet kan lade det, som jeg mente, da jeg forleden nævnte de politiske Betragtninger, rent fare, og lade, som om de slet ikke eksisterede, eller endog bestemt afvise dem. Jeg brugte netop nu Udtrykket „Situationen“ for derved særlig at henlede Opmærksomheden paa en Betragtning, som den ærede Ordfører for Flertallet igaar præciserede. Her ligger jo nemlig det Spørgsmaal for, hvad Landsstinget vil svare til de Fordringer, der gøres fra den anden Side og i det andet Thing. — Jeg har selvfølgelig ikke ventet, at de Herrer, der nu stille sig saaledes imod Lovforslaget, som de gjøre, skulde være enige med mig i Muligheden af igjennem det foreliggende Lovforslag at kunne faae Fæstebøvevægelsen til at sætte sig. Dette har jeg naturligvis aldrig troet; men det har selvfølgelig for mig ikke kunnet være nogen tilstrækkelig Grund til ikke at forsøge paa, om det dog ikke skulde være muligt at forene Thingene om en ensartet Betragtning af Forholdene og derved at faae Bevægelsen til at lægge sig, al den Stund det